

Húsvéti locsolkodás

Húsvét hétfő van. Ján Čižmár már kora reggel talpon volt. Mint mindig, ma éjjel is alig aludt. Az öregség ébren tartja, elúzi az álmot a szeméről. Fulladt, köhécselt, hánykolódott az ágyon és sóvárogva várta, mikor jön a végtelen éjszaka után a pirkadat, hogy véget vessen éjszakai szenvedésének. Amikor már felismerte a bútorok körvonalait a szobában, és már látta a szentképet a falon, hirtelen ledobta magáról a nehéz dunyhát.

A konyhában a gáztűzhelyen melegített a kutyának a tegnapi maradékból, a macskának pedig egy kis tejet langyosított. Aztán kiment az étellel a tornácra húséges társaihoz.

– Itt van, egyetek! – mondta hangosan. Igen, hangosan. És nem véletlenül, hiszen a kutyán és a macskán kívül a házban nem volt más élő teremtmény, akihez szólhatott volna. Már négy éve annak, hogy a Kaszás eljött hú társáért, feleségéért, azóta bizony így van ez. Azon az elátkozott napon úgy érezte, hogy a fájdalom szétveti a lelkét. Amióta egyedül maradt, a napok egyformán telnek. Egyik olyan, mint a másik, nincs köztük különbség. A napok múlnak, de a fájdalom megmaradt, és mardossa a szívét.

Amikor ott a tornáccon álldogálva meggyőződött róla, hogy barátai jóllaktak, és hálás tekintettel ott sündörögtek a lába körül, visszament a konyhába, hogy ő is megreggelizzen. Tegnapi nagy ünnep volt, Jézus Krisztus feltámadásának napja. Ő nem érzett semmilyen ünnepi hangulatot, semmilyen fennkölséget, sem meghatottságot. Egy kicsit bántotta is, hogy a lelke olyan üres, közömbös a feltámadás ünnepe ellenére. Lassan aztán megnyugodott, hiszen a húsvétról nem feledkezett meg, készült is rá. Még tegnap megfőzte a boltban vett kis darab füstölt sonkát és hozzá a kemény tojást. Amióta az eszébe jutja, ahogy illik, ezt eszi húsvét hétfőn reggelire. Ezt fogja enni most is. Az igaz, hogy bolti kenyérrel, ami nem olyan ropogós és finom, mint amilyet, míg élt, a felesége sütött a ház mögött épített kemencében. Megtiszteli ő ezt az ünnepet. Bizony megtiszteli! Szilárdan elhatározta, hogy reggeli után elmegy a templomba imádkozni.

Ján Čižmár sötét ünneplő ruhában, kalappal a fején, ösztönös mozdulattal nyitotta ki a kaput, amit éjszakára mindig kulcsra zárt. Ahogy kilépett a ház elé a járdára, élénk zsvajra figyelt fel; a vidám kiabálás és nevetgélés a kocsmá és a bolt felől jött. A hang irányába fordította a fejét és rögtön tudta, miről is van szó: fiúk gyülekeznek ott, jókedvű sihederek. Tudta azt is, mit terveznek, hova készülnek. A fiúk ugyanis fel voltak szerelkezve. Némelyikük vizes vödört hozott magával, mások szódásüveget, s egyiknél-másiknál fonott korbács is volt, amelynek végét színes szalagok díszítették.

– Helyes, fiúk! Csak így tovább, így kell ezt csinálni! – kiáltott fel hangosan az öreg Čižmár. – Legyetek vidámak, hiszen ez örömteli ünnep. Különböző is, hogy nézne ki, ha szomorú képpel locsolkodnátok és korbácsolnátok meg a lányokat.

Az öreget meghatotta a vidám társaság látványa. Akarva-akaratlan megelevenedtek számára a régmúlt locsolkodások és korbácsolások emlékei. Elmerült az emlékek mély kútjában: az orrában már érezte is a hajdani húsvétok mámorító kölni illatát. Gyöngyöm, gyöngyvirágom, hol a tojás, piros tojás? Tarisznyámba várom... mormolta félhangosan. Még a verset sem felejtette el, örvendezett. És abban a pillanatban valami csoda történt, valamiféle változás a lelkében: keményen elhatározta, hogy négy év után újra elmegy locsolkodni. Határozott léptekkel visszament a házba, a tisztaszobába, egyenesen a szekrényhez. Négy évvel ezelőtt oda rejtette a kölnivizes üvegét, amellyel utoljára a felesége haját illatosította meg. Kivette hát az ágynemű alól és a zsebébe dugta.

– Indulás locsolkodni! – vezényelt magának hangosan.

A kapu előtt rémülten megállt. A döntés, hogy cselekedni fog, gyorsan elszállt, mint a füst. Eszébe jutott, hogy a legfontosabbra nem gondolt: kit locsoljon meg? Azok a gyönyörű lányok, szépséges asszonyok, akik réges-rég készségesen meghajtották a fejüket, hogy megillatosítsa őket, már mind odaát vannak, az örökkévalóságba költöztek. Mindannyian az iskolatársai vol-

tak, egy osztályba jártak. Már nem élnek. De egy még biztosan él, Anka Hájniková, lánykori nevén Michalovičová, ő nem halt meg. Ebben egész biztos volt. Ő az egyetlen élő osztálytársa. Semmi nincs veszve. Elmegy hozzá, biztosan örülni fog a látogatásának. Annyi év után ismét a szemébe néz, meglocsolja őt. Újból összerazott, hisz Anka már nem is ott lakik, ahol megboldogult férjével élt. Csak annyit tudott róla, hogy valahol a falu végén, a lányánál él, de hogy pontosan melyik házban, arról fogalma sem volt.

Lassan, nehézkesen lépkedett az új házsorok között. Pár méterenként megállt, tanácstalanul nézelődött, olyan érzése volt, mintha idegen lenne ezen a környéken, és segítségre szorulna. Be-bekukkantott az udvarokba, valamit keresett, ami útbaigazítaná. Semmi ilyesmit nem talált. Olyannyira nem, hogy már az utca utolsó házáig ért, ahonnan fáradt szemével már csak a rétet és a távolban húzódó fiatal erdőt láthatta. Tanácstalanul széttárta a karját. Már lélekben le is mondott a szándékáról, hogy meglátogassa Ankát.

Megfordult és visszafelé indult azon az úton, amelyen jött, csak kicsit gyorsabban. Abban a pillanatban egy fiatal férfi fordult elé biciklin. Az öreg Čižmár magasra emelte a jobb karját és megszólította:

– Várj csak, fiam! Segítenél nekem? – kérdezte udvariasan. – Tudod, ilyen szégyen még nem esett meg velem. Képzeld, a saját falumban nem találok azt a személyt, akit világ életemben ismertem.

– Hogyhogy nem találja? – kérdezte a kerékpáros csodálkozva.

– Úgy, ahogy mondom, nem tudom megtalálni.

– De kit keres, bátyám?

– Anna Hájnikovát, az özvegyet, lánykori neve Michalovičová.

A fiatal férfi mélyen elgondolkodott, arca elkomorult, szinte ijesztően megdermedt. Hosszan gondolkodott, majd megszólalt:

– Azt mondja Anna Hájnikovát, született Michalovičovát?

– Úgy, ahogy mondd – bólintott az öreg.

– És... megtudhatnám, miért keresi?

– Hát, ünnep van ma, szent ünnep. Krisztus Urunk feltámadására emlékezünk, és a régi szép szokás szerin locsolkodni járunk. Illene meglocsolnom egyetlen osztálytársnőmet, Ankát... Hogy ne hervadjon el, hogy egészséges maradjon.

– Bátyám, Anna Hájnikovát már ne keresse, elment.

– Hogyhogy elment, és hova? – kérdezte az öreg rosszat sejtve.

– Oda, ahová mindenki, minden halandó...

– Csak nem halt meg? – szakadt ki az öregből. – Nem jutott el hozzám a híre.

– Nem is juthatott, bátyám – próbálta megnyugtatóni a férfit az öreget –, hiszen tegnap délután halt meg a kórházban... Én is ma reggel tudtam meg a lányától, amikor átmentem hozzájuk locsolkodni.

Az öreg megrendülve kereste a részvét szavait. Lassan keresztet vetett, remegő hangon mondta:

– Legyen neki könnyű a föld.

A fiatalember szó nélkül nyújtotta búcsúzásra a kezét.

– Utolsó vagyok az osztályunkból, már csak egyes-egyedül én maradtam – mormogta az orra alatt.

Ján Čižmár lehajtott fejjel lépdelt a járdán. Senkire sem volt kíváncsi, a köszönéseket sem fogadta. Egyenesen haza igyekezett. Az első szobában megállt a szekrény előtt. A zsebében lévő kölni attól a pillanattól nyomasztotta, amint rájött, hogy fölöslegessé vált számára. Gondolkodás nélkül visszatette oda, ahonnan a vidám locsolkodásra készülve elővette.

– Rád már ezen a földön nem lesz szükségem – mondta hangosan, és fájdalmasan felsóhajtott. A tekintetét a falon lévő szentképre emelte. Sokáig nézte. Szemében aggodalom és félelem tükröződött.